

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยของเทศบาลที่มีพื้นที่ติดต่อกันในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษากระบวนการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล แนวทางการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อกันระหว่างเทศบาล และผลกระทบภายนอกที่เกิดจากการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัย โดยมีขั้นตอนการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 แบบการวิจัย
- 3.2 เกณฑ์การเลือกกรณีศึกษา
- 3.3 ผู้ให้ข้อมูล
- 3.4 แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3.1 แบบการวิจัย

การจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยของเทศบาลที่มีพื้นที่ติดต่อกันในจังหวัดเชียงใหม่เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยใช้วิธีการกรณีศึกษา (Case Study) เป็นแบบในการวิจัย เนื่องจากเป็นการศึกษาปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้น โดยทราบขอบเขตอย่างชัดเจนสามารถศึกษาอย่างเจาะลึกและสมบูรณ์ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และอธิบายด้วยการพรรณนาแสดงรายละเอียด พร้อมทั้งบริบทอย่างสมบูรณ์เพื่อแสดงถึงผลการศึกษาระบวนการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล เพื่อแสดงผลการศึกษาการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อกันระหว่างเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล เพื่อแสดงผลการศึกษาผลกระทบภายนอกที่เกิดจากการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อกันระหว่างเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การออกแบบการวิจัยนั้น เป็นการกำหนดการวิจัยที่เป็นขั้นตอนเชื่อมโยงกัน โดยเริ่มต้นจากคำถามการวิจัย การตั้งวัตถุประสงค์ และวิธีการวิจัยที่เหมาะสมที่จะนำเสนอตามตารางดังต่อไปนี้ ตารางที่ 3.1 แสดงความสัมพันธ์ของคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีการวิจัย

คำถามการวิจัย	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิธีการวิจัย
1. กระบวนการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาลมีลักษณะอย่างไร	เพื่อศึกษากระบวนการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล	1. การศึกษาเอกสาร 2. การสัมภาษณ์ 3. การสนทนากลุ่ม
2. ในกรณีการเกิดอุทกภัยในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อนั้นอย่างไร?	เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยในพื้นที่ติดต่อกันระหว่างเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล	1. การสัมภาษณ์ 2. การสังเกตการณ์ 3. การสนทนากลุ่ม
3. ผลกระทบภายนอกที่เกิดจากการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาลมีลักษณะเป็นอย่างไร	เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยในพื้นที่ติดต่อกันระหว่างเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล	1. การสัมภาษณ์ 2. การสังเกตการณ์ 3. การสนทนากลุ่ม

3.2 เกณฑ์การเลือกกรณีศึกษา

เกณฑ์การศึกษาการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยของเทศบาลที่มีพื้นที่ติดต่อกัน ในจังหวัด เชียงใหม่ โดยผู้ศึกษาเลือกกรณีศึกษาในพื้นที่เขตความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล ด้วยสาเหตุ ดังนี้

1. พื้นที่การเกิดอุทกภัย

พื้นที่ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบล หนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล เป็นพื้นที่ที่มีเขตความรับผิดชอบติดต่อกันและเกิดสถานการณ์ น้ำท่วมทั่วทั้งพื้นที่

2. ความสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่เขตความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบล หนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในด้าน เศรษฐกิจ เป็นศูนย์กลางทางราชการและเอกชนของภาคเหนือ และมีประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

3. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวัง ตาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทเดียวกัน คือ เทศบาลตำบล ซึ่งมีศักยภาพและขีด ความสามารถที่ไม่แตกต่างกันจึงเหมาะแก่การศึกษาครั้งนี้

3.3 ผู้ให้ข้อมูล

แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	เกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูล
1. กลุ่มผู้บริหาร		
1.1 นายกเทศมนตรีตำบล	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบล
รวมเทศบาลทั้ง 4 แห่ง	4	
2. กลุ่มผู้ปฏิบัติการประจำ		
2.1 ปลัดเทศบาลตำบล	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาลตำบล
2.2 หัวหน้างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบล	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบล
2.3 เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบล	1	- ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบล
2.4 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบล	2	- ผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานในช่วงการเกิดอุทกภัยอย่างน้อย 3 ปี หรือ ผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัย จำนวน 1 คน - ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานในช่วงการเกิดอุทกภัยอย่างน้อย 3 ปี หรือ ผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัย จำนวน 1 คน
รวมเทศบาลทั้ง 4 แห่ง	20	
3. อาสาสมัคร		
3.1 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	2	- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนผ่านการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเคยมีประสบการณ์การทำงานในช่วงการเกิดอุทกภัยไม่ต่ำกว่า 5 ปี
รวมเทศบาลทั้ง 4 แห่ง	8	

ตารางที่ 3.2 แสดงรายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	เกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูล
4. ตัวแทนประชาชน		
4.1 ประธานสภาเทศบาลตำบล	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาเทศบาลตำบล
4.2 ผู้ใหญ่บ้าน	6	- ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน โดยเลือกเฉพาะผู้ใหญ่บ้านที่ดำรงตำแหน่งในหมู่บ้านที่เกิดอุทกภัย
4.3 ประชาชน	5	- ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัย โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลจากคำแนะนำของผู้ใหญ่บ้าน
รวมเทศบาลทั้ง 4 แห่ง	48	
5. หน่วยงานภาครัฐอื่นๆที่เกี่ยวข้อง		
5.1 สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงใหม่	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงใหม่
5.2 สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์
5.3 สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น
5.4 หน่วยวิจัยภัยพิบัติทางธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยวิจัยภัยพิบัติทางธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5.5 สำนักงานขนส่งทางน้ำที่ 1 สาขาเชียงใหม่	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานขนส่งทางน้ำที่ 1 สาขาเชียงใหม่
5.6 สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่	1	- ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่
รวมทั้งสิ้น	86	

3.4 แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งตามแหล่งข้อมูลเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 กลุ่ม ที่กำหนดไว้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจากเอกสาร ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2552 แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557 แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงใหม่ และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลทั้ง 4 แห่ง

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ปฏิบัติการประจำ อาสาสมัคร ตัวแทนประชาชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งข้อมูลการสัมภาษณ์ตามกลุ่มของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติการประจำ

ตอนที่ 1	กระบวนการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง
ตอนที่ 2	กระบวนการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อยกหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตอนที่ 3	ผลกระทบภายนอกที่เกิดจากการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อยกหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ตอนที่ 1	กระบวนการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง
ตอนที่ 2	กระบวนการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อยกหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ตัวแทนประชาชน

ตอนที่ 3	ผลกระทบภายนอกที่เกิดจากการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อยกหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2	กระบวนการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อยกหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.6 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคครั้งนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การเข้าไปสำรวจพื้นที่และสอบถามข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่ รวมทั้งศึกษาจากเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น รวมทั้งศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้จากข้อมูลปฐมภูมิที่เก็บรวบรวมคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง
- ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลของกรณีศึกษาเกี่ยวกับประเด็นที่จะศึกษาโดยการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่ม
- ขั้นตอนที่ 4 การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงและวิเคราะห์ จากนั้นจึงจัดทำเป็นรายงานวิจัย

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Induction Analysis) และ เขียนบรรยาย (Descriptive) (จุมพล หนิมพานิช, 2550: 428-430) โดยแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบสำคัญ

1. การจำแนกประเภทข้อมูล

ในขั้นตอนนี้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยในเทศบาลที่มีพื้นที่ติดต่อกัน โดยนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาจัดแบ่งประเภท ตามที่ได้กำหนดไว้

2. การวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูล

นำข้อมูลประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยของเทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาลมาเชื่อมโยงและอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลในแต่ละส่วนที่ได้มา

3. การสรุปผล

สรุปผลการศึกษาระบบการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัยในเขตพื้นที่ติดต่อกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งผลกระทบภายนอกที่เกิดจากการจัดการสาธารณสุขด้านอุทกภัย เพื่อนำบทสรุปของกระบวนการจัดการดังกล่าวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 4 แห่ง คือ เทศบาลตำบลหนองหอย เทศบาลตำบลป่าแดด เทศบาลตำบลหนองผึ้ง และเทศบาลตำบลท่าวังตาล

มาสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตพื้นที่ติดต่อกัน

3.8 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ในการศึกษาเรื่องการจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยของเทศบาลที่มีพื้นที่ติดต่อกันในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้เลือกใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เรียกว่า “การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า” (Triangulation) โดยเน้นการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน (สุรางค์ จันทวานิช, 2553: 128-130) โดยผู้ศึกษาเลือกวิธีการสังเกตการณ์ควบคู่กับการสัมภาษณ์พร้อมกันนั้นผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved